

STANOVISKO K PLÁNOVANEJ KONSOLIDÁCII V SLOVENSKOM BANSKOM MÚZEU

Rozumieme potrebe ozdravovania verejných financií a chápeme snahu o zefektívnenie fungovania štátu. Napriek tomu považujeme plošnú **požiadavku na zníženie počtu zamestnancov o 10 % za neprimeranú a pre Slovenské banské múzeum existenčne ohrozujúcu**. Táto inštitúcia je už dnes personálne poddimenzovaná a dlhodobo funguje len vďaka osobnému nasadeniu zamestnancov, ktorí pokrývajú viacero pozícií súčasne.

Slovenské banské múzeum je personálne a finančne poddimenzované už dlhodobo, čo má **priame dopady na kvalitu starostlivosti o kultúrne dedičstvo – viac než 30 objektov a približne 100 000 zbierkových predmetov** si vyžaduje stály odborný dohľad. Nedostatok personálu a finančných zdrojov obmedzuje možnosť:

- správne spravovať, chrániť, dokumentovať a prezentovať zbierkové fondy a zároveň ich rozširovať,
- zabezpečovať odbornú starostlivosť o zverené pamiatkové objekty a národné kultúrne pamiatky,
- rozvíjať inštitúciu a poskytovať prezentáciu hodnú štandardov 21. storočia,
- pripravovať odborné programy, vzdelávacie aktivity a tvorivé dielne pre školy a verejnosť,
- realizovať odborné školenia zamestnancov,
- vykonávať publikačnú a edukačno-informačnú činnosť.

Vedeckí pracovníci a kurátori zabezpečujú odborný dohľad nad zbierkami, konzerváciu a reštaurátorskú činnosť, spracúvajú publikácie a pripravujú výstavy a podujatia. Ich prítomnosť je nevyhnutná pre zachovanie odborného charakteru múzea a jeho kultúrnej misie.

Lektori, múzejná pedagogička a odborní pracovníci odovzdávajú znalosti návštevníkom a školám, realizujú tvorivé dielne pre deti a mládež, environmentálnu výchovu a edukačné programy pre verejnosť. Nedostatok lektorov priamo obmedzuje prevádzku expozícií a schopnosť múzea plniť svoju vzdelávaciu a spoločenskú úlohu. Marketing, propagácia a manažment projektov sú nevyhnutné pre zvýšenie návštevnosti, prezentáciu múzea a udržateľný rozvoj cestovného ruchu v regióne.

Upratovanie a údržba zabezpečujú čistotu, bezpečnosť a zachovanie budov a expozícií, pričom je potrebné pokryť viacero rozsiahlych historických objektov. Vlastná ochrana dohliada na bezpečnosť návštevníkov, pamiatok a zbierok, vrátane 24-hodinového dohľadu nad objektmi. Marketing, propagácia a manažment projektov sú nevyhnutné pre zvýšenie návštevnosti, prezentáciu múzea a udržateľný rozvoj cestovného ruchu v regióne.

Dlhodobé dôsledky personálneho a finančného poddimenzovania

- znížená kvalita starostlivosti o zbierky a pamiatky,
- problém získavania kvalitných zamestnancov z dôvodu dlhodobého platového poddimenzovania
- obmedzené alebo neuskutočniteľné vzdelávacie a odborné programy,
- nemožnosť rozvíjať tvorivé dielne, environmentálne projekty a publikačnú činnosť,
- riziko, že múzeum nebude schopné zabezpečiť štandardnú prevádzku, odbornú kvalitu a plnenie záväzkov voči UNESCO.

Kto bude chrániť kultúrne dedičstvo?

Slovenské banské múzeum spravuje **približne 100 000 zbierkových predmetov**, ktoré sú nenahraditeľnou súčasťou našej histórie. Bez odborných pracovníkov – kurátorov, konzervátorov,

reštaurátorov a dokumentátorov – sa zbierky nebudú odborne spracovávať, ošetrovať ani vystavovať. Ich práca nie je nahraditeľná externými službami. Ak zbierky uzamkneme do depozitárov bez odbornej starostlivosti, riskujeme ich **nenávratné poškodenie alebo zánik**.

Mnohí zamestnanci múzea pracujú v **stážených podmienkach** – v zimných mesiacoch v nevykurovaných priestoroch a s nízkymi mzdami, ktoré nezodpovedajú náročnosti ani zodpovednosti práce. Napriek tomu vykonávajú svoju činnosť s vysokým odborným aj osobným nasadením. Nájsť kvalifikovaných pracovníkov (lektori s jazykovými znalosťami, odborní kurátori) je už dnes **mimoriadne ťažké**. Aj z dôvodu dlhodobého nedostatočného platového ohodnotenia čelíme vysokej fluktuácii zamestnancov.

Dopady na cestovný ruch a verejnosť

Múzeum je **klúčovou súčasťou turistickej ponuky Banskej Štiavnice**, ktorá je súčasťou svetového dedičstva UNESCO. Zníženie počtu zamestnancov by znamenalo:

- obmedzenie otváracích hodín alebo zatváranie expozícií,
- zníženie kvality sprievodcovských služieb,
- menšiu propagáciu a zníženú návštevnosť,
- následný pokles tržieb, ktoré tvoria časť vlastných príjmov.

Tým by sa narušil **ekonomický prínos pre celé mesto a región** – ubytovacie a stravovacie služby, doprava, lokálne podnikanie. Je to rovnaké, ako keby sme zrušili obsluhu v luxusnej reštaurácii – stratí svoj kredit a prestíž, pretože nebude fungovať tak, ako od nej verejnosť očakáva.

Stane sa z obnovy Berggerichtu Krásna Hôrka?

Po požiari expozície Berggericht čaká múzeum **mimoriadne náročný projekt obnovy**. Na jeho príprave sa musia podieľať odborníci – geológovia, mineralógovia, kurátori. Ak nebudú k dispozícii vedeckí pracovníci, nebude možné obnoviť mineralogickú expozíciu na odbornej úrovni. Berggericht je dominantou v centre UNESCO lokality. Ak sa zanedbá, môže dopadnúť ako Krásna Hôrka – roky uzavretá, bez života a bez perspektívy.

Múzeum má aj významnú spoločenskú úlohu!

Slovenské banské múzeum nie je len turistická atrakcia – je to **inštitúcia, ktorá vzdeláva, vychováva a uchováva pamäť krajiny**. Bez jeho činnosti sa stratí prepojenie mladých ľudí s históriou a identitou regiónu. Ak sa školy prestanú zúčastňovať edukačných programov, ak sa prestane propagovať kultúrne dedičstvo, stratíme generáciu, ktorá by ho mala ďalej chrániť a rozvíjať.

Slovenské banské múzeum je **už dávno skonsolidované**.

Každé miesto má svoje opodstatnenie, každý zamestnanec zastáva viacero úloh. Ďalšie personálne znížovanie by znamenalo **paralýzu činnosti múzea**, zníženie kvality služieb a ohrozenie národného kultúrneho dedičstva.

Konsolidácia áno – ale **nie na úkor tých, ktorí uchovávajú históriu a budujú kultúrne povedomie krajiny**. Lebo chrániť a zveľaďovať naše kultúrne dedičstvo nie je len otázkou priorit, ale aj ústavnej povinnosti. (Čl. 44 Ústavy Slovenskej republiky).

V Banskej Štiavnici dňa 7.10.2025

Ing. Petra Páchniková, v.r.
dočasne menovaná riaditeľka